

**Ajuntament
de Barcelona**

**memorial
democràtic**

Generalitat
de Catalunya

Dossier de premsa

24 de març de 2011

Barcelona recupera la bateria antiaèria del Turó de la Rovira

- Els treballs urbanístics i de recuperació han estat impulsats des del Districte d'Horta-Guinardó i l'Agència de Promoció del Carmel
- El Museu d'Història de Barcelona (MUHBA) n'ha fet la proposta museística de tot l'espai, que integra els elements històrics que coexisteixen al cim del turó, com les antigues instal·lacions militars republicanes i les restes del barraquisme de mitjan segle XX
- L'espai també s'incorpora a la Xarxa d'Espais de Memòria Democràtica de Catalunya del Memorial Democràtic de la Generalitat de Catalunya

Introducció

En el mes de maig de 2010 l'Ajuntament de Barcelona es van iniciar les obres per a recuperar la bateria antiaèria situada al Turó de la Rovira com a espai de memòria històrica. Aquesta actuació culmina una llarga reivindicació veïnal iniciada amb els camps de treball realitzats els darrers anys, a iniciativa del moviment associatiu i amb el suport del Districte d'Horta-Guinardó, el Museu d'Història de Barcelona (MUHBA) i el Memorial Democràtic.

El Projecte d'arranjament de l'espai públic (1ª fase) de la bateria antiaèria del Turó de la Rovira ha estat conduït per l'Ajuntament de Barcelona a través del Districte d'Horta-Guinardó i de l'Agència de Promoció, que ha elaborat les propostes d'actuació centrades en la neteja i la millora de l'accessibilitat i la seguretat, tot consolidant-lo com a espai museístic patrimonial, d'acord amb les aportacions del Museu d'Història de Barcelona (MUHBA) i del Memorial Democràtic.

Gairebé tota la intervenció s'ha concentrat en l'espai central, amb una actuació de conjunt de caire minimalista per tal de no introduir elements d'escala excessiva en un recinte en el qual únicament han de destacar les restes de la bateria i, puntualment, les traces de les barraques o del més remot passat agrícola.

L'espai recuperat del Turó de la Rovira, tot i que ocupa 1 Ha d'extensió, condensa gran part de la història de la ciutat. Arranjar l'entorn del Turó és posar en valor la història de Barcelona i de la seva gent.

El projecte d'arranjament

QUADRE RESUM	
SUPERFÍCIE SOBRE LA QUE S'ACTUA	9.611,28 m2
PRESSUPOST DELS TREBALLS	942.074,91 €
REDACCIÓ DEL PROJECTE	Jordi Romero i Associats, SLP / Jansana, De la Villa, De Paaw Arquitectes, SL
SUPERFÍCIE DE ZONES VERDES	6.065,00 m2
NOMBRE D'ARBRES NOUS	431 ut
PUNTS DE LLUM	30 ut

Principals trets de l'actuació duta a terme per l'Agència del Carmel

1- Dignificació de l'entorn

S'ha portat a terme actuacions que posin fi al procés de degradació de l'indret per incidència de la presència humana o per la meteorologia. S'ha realitzat una neteja selectiva de les restes no considerades d'interès patrimonial. S'ha millorat l'enllumenat en tots els recorreguts per tal de garantir la seguretat de les persones. S'ha millorat l'entorn natural i s'han plantat noves espècies adaptades a les característiques de l'espai.

2- Millora de l'accessibilitat i la seguretat

S'han fet uns accessos més adequats, condicionant i perllongant l'accés principal des del carrer de Marià Labèrnia, rehabilitant els altres camins i escales existents tot mantenint-ne el traçat, i col·locant-hi baranes d'acompanyament. També s'han instal·lat elements de protecció que permetran recórrer l'espai amb total seguretat.

3- Rehabilitació de la bateria antiaèria i de les traces de barraquisme

S'han restaurat els elements de valor històric del conjunt del Turó. S'han netejat els murs exteriors de les construccions històriques de la bateria antiaèria i s'ha protegit l'accés a l'interior. S'han recuperat rastres de l'antiga ocupació barraquista de la zona, i el conjunt s'ha senyalitzat com a espai de memòria democràtica.

Descripció de la solució adoptada

Tractament de les restes de la bateria i les edificacions il·legals

El criteri per a la intervenció en les restes de la bateria i de les construccions posteriorment edificades en el seu àmbit ha estat molt acurat, per conferir la màxima solidesa i protecció a les restes arqueològiques de la bateria i del nucli barraquista. En tot moment s'han seguit les directrius del Museu d'Història de Barcelona.

El criteri general ha estat el de netejar, consolidar i protegir la totalitat dels vestigis. Només quan l'estabilitat d'algun element (en general murs de contenció de les antigues barraques) ha estat compromesa, s'ha optat per la seva reconstrucció. També s'ha fet una neteja selectiva de les restes no considerades d'interès (reixats i tanques d'horts, etc.).

Ordenació dels recorreguts del Turó

El projecte ha permès la rehabilitació dels camins i escales existents, mantenint el traçat existent, tot dotant-los d'elements de protecció. D'aquesta manera, s'ha portat a terme l'adequació de l'accés principal del carrer Marià Labèrnia, així com el del camí que procedent del carrer Muhlberg enllaça amb Labèrnia.

Tots tres accessos formen part d'un recorregut per a vianants que permet la contemplació dels vestigis de la bateria i de les traces del posterior barraquisme des de perspectives diferents, i alhora disposar de la visió panoràmica de 360° sobre Barcelona.

El recorregut principal, però, serà el que utilitza l'esplanada o carrer principal de la bateria, i al qual s'accedeix des del carrer Marià Labèrnia. L'actuació ha consistit bàsicament en dotar-lo d'un paviment de formigó, integrable fàcilment en l'entorn de la bateria. Aquest recorregut condueix fins a l'edificació, situada dins l'àmbit d'actuació, destinada a acollir la rebuda dels visitants.

A partir de l'espai museístic es reperfila el camí per tal de fer-lo més apte per al recorregut de vianants, i des del qual es pot accedir a les diverses construccions de la bateria. L'accés a les restes de la part nord es fa per un camí quasi imperceptible que acompanya la passejada, entrant i sortint per dues antigues escales entallades a la roca.

PAVIMENTACIÓ

Després de l'enderrocament de tots els paviments i dels murs que no formen part del conjunt, s'ha realitzat una neteja i esbrossada del terreny de tot l'àmbit de cara a la implantació de nous paviments.

El tractament dels paviments ha estat força curós, ja que en general es mantenen les característiques dels paviments existents. L'únic de nova construcció és el de l'accés principal esmentat anteriorment, que s'ha fet sobre una base de formigó de 15 cm de gruix, separada de les restes de la bateria mitjançant una membrana de plàstic, per tal de no afectar les restes.

Pel que fa a les escales, en general el criteri ha estat de mantenir-les en el seu estat actual, considerant que són un element més de les traces de les ocupacions del Turó, i la seva intervenció s'ha limitat a la instal·lació de baranes.

ENLLUMENAT I XARXES DE SERVEIS

El cablejat aeri ha estat retirat i soterrat, i s'ha renovat totalment la xarxa i el material d'enllumenat públic, que s'ha equipat amb elements antivandàlics que garanteixin la seguretat de les persones.

Dins l'àmbit del projecte es localitza un dipòsit d'abastament d'aigua potable d'Aigües de Barcelona. D'aquest dipòsit surt una canonada cap al sud que dona servei a la ciutat. S'ha portat a terme una protecció del dipòsit, substituint la tanca existent per una de nova que permeti les activitats de manteniment pròpies d'aquesta instal·lació.

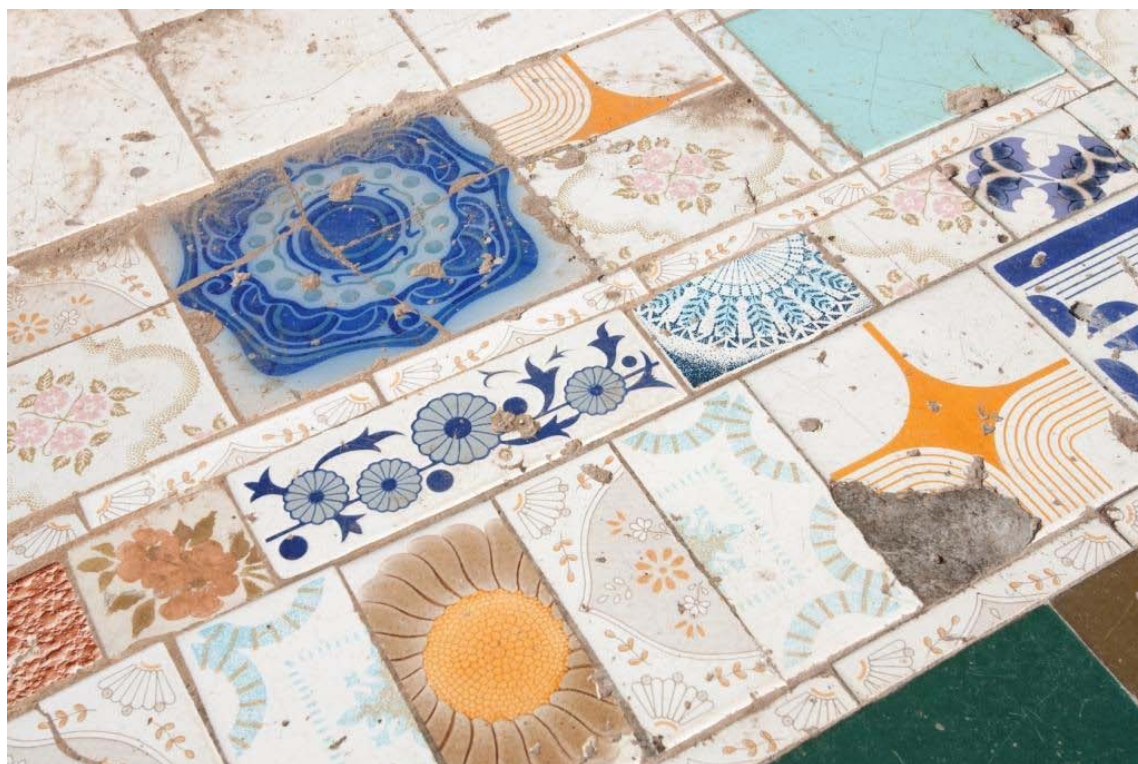
Tanmateix, el projecte inclou l'enderroc d'antigues xarxes de sanejament, la desviació i soterrament de part d'una canalització en superfície existent, i l'implementació d'una xarxa de drenatge per a les aigües pluvials.

PROTECCIÓ I SENYALITZACIÓ

S'han creat elements de protecció (reixes practicables o portes) en els punts d'accés a l'interior de les edificacions de la bateria. A les zones amb risc de caiguda s'han col·locat baranes de ferro de protecció. També s'han posat baranes d'acompanyament a la zona interior de la bateria, i se n'han col·locat d'altres en punts que han de restar inaccessibles per raons de seguretat o conservació dels vestigis.

S'ha aplicat una senyalització en els tres punts d'entrada al recinte amb un monòlit anunciador de 60x120 cm, per a l'accés a la bateria, segons les normes de senyalització dels espais i rutes de la Xarxa d'Espais de Memòria Democràtica que impulsa el Memorial Democràtic. Els punts de difícil accés, així com els punts singulars dins del recinte museístic, o bé aquella informació que es cregui rellevant de ressaltar, es senyalitzen amb faristols a l'interior del recinte.

Com a mobiliari urbà s'han posat papereres model Collserola.

Restes de paviments de les antigues barraques recuperats

La bateria antiaèria del Turó de la Rovira dins la Xarxa d'Espais de Memòria Democràtica de Catalunya

El Memorial Democràtic i la Xarxa d'Espais de Memòria Democràtica de Catalunya

El febrer de 2010 sortia publicada l'ordre de Govern per la qual es creava la Xarxa d'Espais de Memòria Democràtica de Catalunya (DOGC, 26-02-2010). Es donava així un fonament jurídic a la política institucional impulsada pel Memorial Democràtic des del 2007 per recuperar el patrimoni memorial arreu de Catalunya.

El Memorial Democràtic és la institució del Govern de la Generalitat encarregada de dur a terme les polítiques públiques de memòria que, basades en el coneixement històric, tenen com a objectiu proclamar la vigència dels valors democràtics. La Xarxa d'Espais de Memòria Democràtica de Catalunya és l'eina a través de la qual el Memorial ha agrupat i coordinat el patrimoni memorial català amb l'objectiu de dignificar-lo i explicar-lo arreu del país.

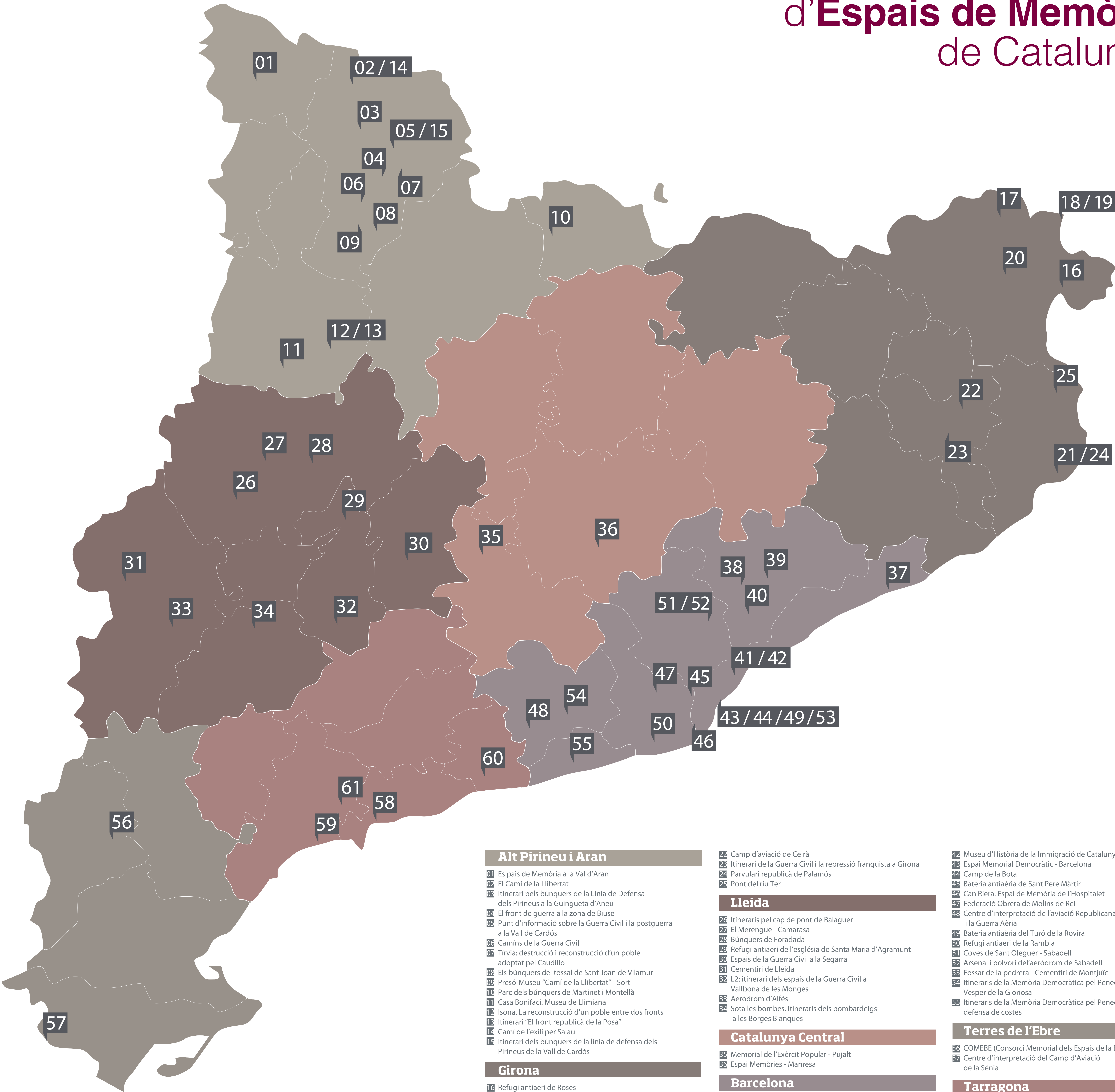
Els espais de memòria que s'han recuperat, conservat i museïtzat pretenen socialitzar el coneixement històric en l'espai públic, i fer-lo accessible a tothom que vulgui conèixer o recordar.

La Xarxa d'Espais de Memòria Democràtica està composta per quatre àmbits temàtics: Espais de la II República, Espais de la Guerra Civil, Espais de frontera i exili, i Espais de lluita antifranquista i recuperació democràtica.

La recuperació de la bateria antiaèria del Turó de la Rovira, dirigida i coordinada pel Districte d'Horta-Guinardó i l'Agència de Promoció del Carmel, que ha comptat amb el suport del Memorial Democràtic des del 2008, és un conjunt patrimonial incorporat al sistema d'espais del Museu d'Història de Barcelona i s'inscriu dins l'àmbit temàtic dels Espais de la Guerra Civil.

D'altra banda, la recuperació de la bateria antiaèria del Turó de la Rovira se suma al projecte de recuperació i senyalització dels espais de memòria democràtica més emblemàtics de la ciutat que du a terme el Memorial Democràtic, l'Institut de Cultura de Barcelona (ICUB) i el Museu d'Història de Barcelona (MUHBA), coordinant-se mitjançant una comissió mixta.

La bateria antiaèria del Turó de la Rovira se sumará també a altres projectes patrimonials de la Xarxa com la Federació Obrera de Molins de Rei, el recentment inaugurat Espai de Memòria Democràtica de l'Hospitalet de Llobregat a Can Riera, el Centre d'interpretació Els Pirineus en Guerra de la Pobla de Segur, etc., que comptaran amb els recursos de la Xarxa d'Espais de Memòria Democràtica de Catalunya (materials de difusió, coordinació en xarxa, etc.), de la qual es poden consultar els projectes consolidats des del web <http://memorialdemocratic.gencat.cat>

Alt Pirineu i Aran

- 01 Es país de Memòria a la Val d'Aran
- 02 El Camí de la Llibertat
- 03 Itinerari pels búnquers de la Línia de Defensa dels Pirineus a la Guingueta d'Aneu
- 04 El front de guerra a la zona de Biuse
- 05 Punt d'informació sobre la Guerra Civil i la postguerra a la Vall de Cardós
- 06 Camins de la Guerra Civil
- 07 Tírvia: destrucció i reconstrucció d'un poble adoptat pel Caudillo
- 08 Els búnquers del tossal de Sant Joan de Vilamur
- 09 Presó-Museu "Camí de la Llibertat" - Sort
- 10 Parc dels búnquers de Martinet i Montellà
- 11 Casa Bonifaci. Museu de Llimiana
- 12 Isona. La reconstrucció d'un poble entre dos fronts
- 13 Itinerari "El front republicà de la Posa"
- 14 Camí de l'exili per Salau
- 15 Itinerari dels búnquers de la línia de defensa dels Pirineus de la Vall de Cardós

Girona

- 16 Refugi antiaeri de Roses
- 17 Museu Memorial de l'Exili - La Jonquera
- 18 Memorial de l'Exili-Coll dels Belitres-Portbou
- 19 Ruta Walter Benjamin a Portbou
- 20 Retirada i camins de l'exili - Alt Empordà
- 21 Refugi de l'Escola Ruiz Giménez - Palmós

- 22 Camp d'aviació de Celrà
- 23 Itinerari de la Guerra Civil i la repressió franquista a Girona
- 24 Parvulari republicà de Palamós
- 25 Pont del riu Ter

Lleida

- 26 Itineraris pel cap de pont de Balaguer
- 27 El Merengue - Camarasa
- 28 Búnquers de Foradada
- 29 Refugi antiaeri de l'església de Santa Maria d'Agramunt
- 30 Espais de la Guerra Civil a la Segarra
- 31 Cementiri de Lleida
- 32 L2: itinerari dels espais de la Guerra Civil a Vallbona de les Monges
- 33 Aeròdrom d'Alfés
- 34 Sota les bombes. Itineraris dels bombardeigs a les Borges Blanques

Catalunya Central

- 35 Memorial de l'Exèrcit Popular - Pujalt
- 36 Espai Memòries - Manresa

Barcelona

- 37 Refugi antiaeri del Parc - Calella
- 38 Camp d'aviació de Rosanes
- 39 Refugi antiaeri de l'estació de la Garriga
- 40 Granollers: el bombardeig del 31 de maig de 1938
- 41 Refugi antiaeri de la placeta Macià - Sant Adrià de Besòs

- 42 Museu d'Història de la Immigració de Catalunya
- 43 Espai Memorial Democràtic - Barcelona
- 44 Camp de la Bota
- 45 Bateria antiaèria de Sant Pere Màrtir
- 46 Can Riera. Espai de Memòria de l'Hospitalet
- 47 Federació Obrera de Molins de Rei
- 48 Centre d'interpretació de l'aviació Republicana i la Guerra Aèria
- 49 Bateria antiaèria del Turó de la Rovira
- 50 Refugi antiaeri de la Rambla
- 51 Coves de Sant Oleguer - Sabadell
- 52 Arsenal i polvorí del aeròdrom de Sabadell
- 53 Fossar de la pedrera - Cementiri de Montjuïc
- 54 Itineraris de la Memòria Democràtica pel Penedès - Ruta del Vesper de la Gloriosa
- 55 Itineraris de la Memòria Democràtica pel Penedès - Ruta de defensa de costes

Terres de l'Ebre

- 56 COMEBE (Consorci Memorial dels Espais de la Batalla de l'Ebre)
- 57 Centre d'interpretació del Camp d'Aviació de la Sénia

Tarragona

- 58 Espais de memòria de Tarragona
- 59 Itineraris dels Espais de la Guerra Civil a Cambrils
- 60 Itineraris de la Memòria Democràtica pel Penedès - Ruta del front
- 61 Refugi antiaeri de La Patcada: Reus sota les bombes